

Považí medzi Šintavou a Trenčínom. Súpis bol zostavený preto, lebo pravdepodobne v rokoch 1108 – 1109 moravský vojvoda Oto spustošil mnohé majetky Zoborského opátstva a ich obyvatelia vypovedali poslušnosť svojmu zemepánovi zoborskému opátovi a vyhlásili sa za slobodných. Listina je cenná aj tým, že v súpise sa spomína do 200 miestnych názvov, ktoré sú dokladom vyvinutého včasnostredovekého osídlenia, ako aj prevažnej slovaciny príslušného územia na začiatku 12. storočia.

Obe vzácne listiny sú uložené v Nitrianskom biskupskom archíve, do ktorého sa dostali po zrušení zoborského benediktínskeho kláštora v druhej polovici 15. storočia.

Údaje o minci

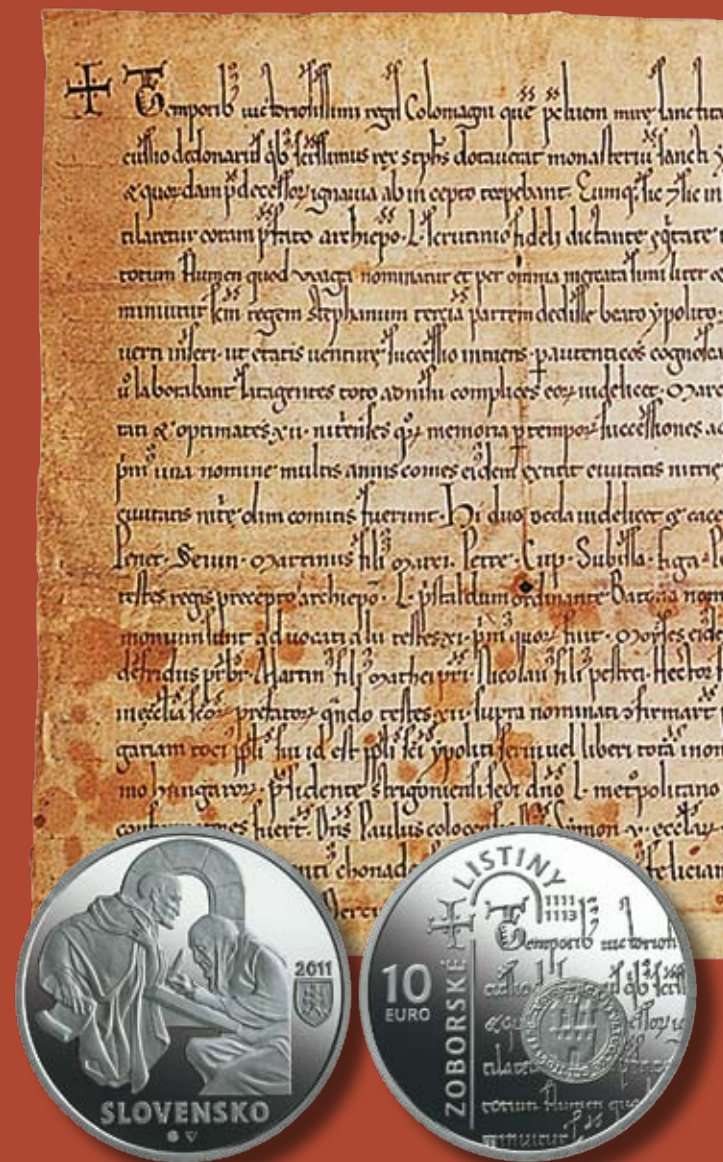
Nominálna hodnota: 10 eur
Materiál: Ag 900/1000 Cu 100/1000
Hmotnosť: 18 g
Priemer: 34 mm
Hrana: nápis do hĺbky: NAJSTARŠIE ZACHOVANÉ LISTINY NA SLOVESKU
Náklad: limitovaný náklad v bežnom a proof vyhotovení 20 000 ks
Autor návrhu: Mgr. art. Peter Valach
Rytec: Dalibor Schmidt
Výrobca: Mincovňa Kremnica

Na líci mince je zobrazená dvojica benediktínskych mníchov v imaginárnom interiéri dobového kláštora zachytená pri písaní listín. Pri pravom okraji mince je štátny znak Slovenskej republiky a nad ním je letopočet 2011. V spodnej časti mincového poľa je uvedený názov štátu SLOVENSKO. Značka Mincovne Kremnica MK a štylizované iniciály mena a priezviska autora výtvarného návrhu Mgr. art. Petra Valacha PV sú umiestnené pod názvom štátu.

Na rube mince je v pravej časti mincového poľa zobrazený fragment textu prvej zoborskej listiny doplnený pečatou kapituly Kostola svätého Hypolita zo Zobora. V ľavej časti je súběžne s linkou naznačujúcou románsky oblúk nápis ZOBORSKÉ LISTINY, za ktorým sú v dvoch riadkoch letopočty ich vzniku 1111 a 1113. Označenie nominálnej hodnoty 10 EURO je v dvoch riadkoch pri ľavom okraji mince.

Pečať kapituly
Kostola sv. Hypolita

Zoborské listiny 900. výročie vzniku

Strieborná zberateľská minca

Zoborské listiny z rokov 1111 a 1113 sú najstaršími listinnými originálmi v Slovenskej republike zachovanými v pôvodnej forme. Zároveň sú dokladom o vyspelom kultúrnom prostredí Nitre v období ich vzniku.

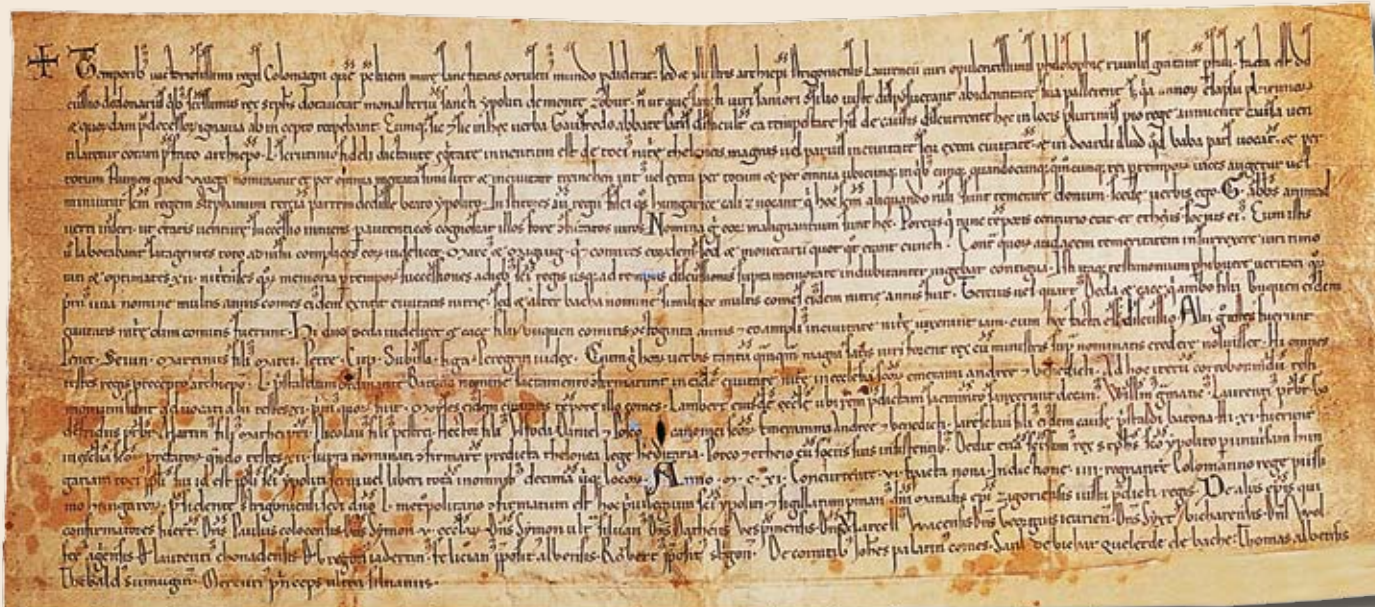
Najstaršie cirkevné inštitúcie obvykle nemali na svoje majetky písomné doklady, preto niekedy vznikali majetkové spory, v ktorých museli svoje práva obhajovať. Práve z tohto dôvodu boli spísané aj obe zoborské listiny, ktoré dosvedčujú majetkové práva zoborského benediktínskeho kláštora sv. Hypolita.

Listiny boli tzv. prijímateľskými vyhotoveniami, dal si ich vyhotoviť vtedajší zoborský opát Gaufred za vlády uhorského kráľa Kolomana (1095 – 1116), ktorý ich potom potvrdením svojou pečaťou mal uznať ako vlastné listiny. Ani na jednej sa však pečate ani znaky spečatenia nezachovali.

Zoborská listina z roku 1111 je napísaná na žltkastom pergamene, má rozmery 560 x 320 mm a je takmer nepoškodená a neporušená, až na malý chýbajúci kúsok pergamenu vpravo dole, ktorý bol pravdepodobne vystrihnutý alebo vyrezaný. Je rozsudkovou listinou v spore zoborského opáta s vyberačmi kráľovských daní o tretinu z mýtnych poplatkov. Právo na príjmy z mýtnych poplatkov v hradnom obvode Nitre a pri rieke Váh až po Trenčín udelil zoborskému kláštoru sv. Hypolita kráľ Štefan I. a vyberači daní túto výsadu

spochybňovali. V spore vystúpilo vyše 20 svedkov, ktorí boli predstaviteľmi svetských a cirkevných inštitúcií v Nitre a niektorí z nich pamätali časy kráľa Štefana I. Z obsahovej stránky poskytuje listina mimoriadne bohaté a rôznorodé údaje. Okrem vypočítania rozličných majetkových práv Zoborského opátstva sa z nej dozvedáme asi 30 mien vtedajších najvýznamnejších obyvateľov Nitre a funkcie, ktoré zastávali.

Zoborská listina z roku 1113 je napísaná na pergamene rozmerov 460 x 620 mm. Je značne poškodená a chýba jej ľavá dolná časť. Pergamen je zhnednutý a stmavnutý, pravdepodobne od požiaru, niektoré jeho časti sú porušené, a tak text listiny na týchto miestach je úplne zničený. Listina obsahuje súpis majetkov Zoborského opátstva ležiacich od Komárna až po Kláštor pod Znievom, v Požitaví a na

Zoborská listina z roku 1111

Expozícia Diecézneho múzea na Nitrianskom hrade

Nitriansky hrad s katedrálou a biskupským palácom

Interiér Katedrály sv. Emeráma

Diecézna knižnica